

Н. С. СТАНАСЮК, О. І. ГРИЦАЙ, Ю. Н. ШПАК, К. О. ДОРОШКЕВИЧ
УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ КОМПОНЕНТОЮ ПРОМИСЛОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Інноваційна компонента позиціонується як конкурентний потенціал, що зумовлює необхідність дослідження об'єктивності її оцінювання та закономірностей активізації. Для цього необхідно раціонально організувати облікове відображення та аналізування інновацій, що є запорукою для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. З огляду на обмеженість інформаційних та фінансових ресурсів виникає потреба у ефективному управлінні інноваційною компонентою промислового потенціалу підприємства. Одним із факторів, що гальмують розвиток промислового потенціалу є недостатнє інформаційне забезпечення інноваційної діяльності. При цьому необхідно, щоб користувачі отримували своєчасну та об'єктивну інформацію з мінімальними витратами на її підготовку. Наявний науковий доробок потребує акцентування уваги на вивченні інструментарію для обліково-аналітичного забезпечення інновацій та їх впливу на промисловий потенціал підприємства. Стаття спрямована на аналізування обліково-аналітичного забезпечення інновацій та формування інструментарію щодо їх оцінювання з метою управління промисловим потенціалом підприємства. У статті розроблено методичний підхід до оцінювання стану та рівня розвитку інноваційної компоненти промислового потенціалу, який дозволяє виявити наявність деформаційних процесів у інноваційному розвитку окремих видів промислової діяльності, що має прикладне значення. В науковому дослідженні зроблено акцент на виокремленні полікритеріальної системи показників оцінювання рівня розвитку інноваційної компоненти промислового потенціалу (показники масштабу, рівня інноваційної активності, її результативності та ефективності), які дозволяють здійснити якісно-кількісну оцінку його стану та рівня розвитку. Проведено аналіз інноваційної компоненти промислового потенціалу на прикладі видів переробної діяльності. У результаті виявлено носіїв як відтворювального так і реалізованого потенціалу для впровадження інноваційних ініціатив. Для управління розвитком інноваційної компоненти промислового потенціалу запропоновано інструментарій її обліково-аналітичного забезпечення, використання якого для задоволення потреб управління розвитком інноваційної компоненти промислового потенціалу є дієвим шляхом побудови ефективної системи управління.

Ключові слова: інновації, облікове забезпечення, оцінювання, промисловий потенціал, інноваційні показники.

Н. С. СТАНАСЮК, О. И. ГРИЦАЙ, Ю. Н. ШПАК, К. О. ДОРОШКЕВИЧ
УПРАВЛЕНИЕ ИННОВАЦИОННОЙ КОМПОНЕНТОЙ ПРОМЫШЛЕННОГО ПОТЕНЦИАЛА ПРЕДПРИЯТИЯ

Инновационная компонента позиционируется как конкурентный потенциал, что приводит к необходимости исследования объективности его оценки и закономерностей активизации. Для этого необходимо рационально организовать учетное отражение и анализ инноваций, что является залогом для принятия обоснованных управленческих решений. Учитывая ограниченность информационных и финансовых ресурсов, возникает потребность в эффективном управлении инновационной компонентой промышленного потенциала предприятия. Одним из факторов, тормозящих развитие промышленного потенциала, является недостаточное информационное обеспечение инновационной деятельности. При этом необходимо, чтобы пользователи получали своевременную и объективную информацию с минимальными затратами на ее подготовку. Имеющийся научный потенциал требует акцентирования внимания на изучении инструментария для учетно-аналитического обеспечения инноваций и их влияния на промышленный потенциал предприятия. Статья направлена на анализ учетно-аналитического обеспечения инноваций и формирования инструментария по их оценке с целью управления промышленным потенциалом предприятия. В статье разработан методический подход к оценке состояния и уровня развития инновационной компоненты промышленного потенциала, который позволяет выявить наличие деформационных процессов в инновационном развитии отдельных видов промышленной деятельности, что имеет прикладное значение. В научном исследовании сделан акцент на выделении поликритериальной системы показателей оценки уровня развития инновационной компоненты промышленного потенциала (показатели масштаба, уровня инновационной активности, ее результативности и эффективности), которые позволяют осуществить качественно-количественную оценку его состояния и уровня развития. Проведен анализ инновационной компоненты промышленного потенциала на примере видов перерабатывающей деятельности. В результате выявлено носителей как воспроизводственного, так и реализованного потенциала для внедрения инновационных инициатив. С целью управления развитием инновационной компоненты промышленного потенциала предложено инструментарий ее учетно-аналитического обеспечения, использование которого для удовлетворения потребностей управления развитием инновационной компоненты промышленного потенциала станет действенным путем построения эффективной системы управления.

Ключові слова: інновації, облікове забезпечення, оцінювання, промисловий потенціал, інноваційні показники.

N. S. STANASIUK, O. I. GRYTSAY, Y. N. SHPAK, K. O. DOROSHKEVYCH
MANAGEMENT OF INNOVATION COMPONENT OF INDUSTRIAL POTENTIAL OF THE ENTERPRISE

The innovation component is positioned as a competitive potential, which necessitates the study of the objectivity of its evaluation and the laws of activation. For this purpose, it is necessary to rationally organize accounting display and analysis of innovations, which is the key to making sound management decisions. Given the limited information and financial resources, there is a need for efficient management of the innovative component of the industrial potential of the enterprise. One of the factors hindering the development of industrial potential is the lack of information support for innovation. At the same time it is necessary that users receive timely and objective information with minimal expenses for its preparation. The existing scientific work requires attention to the study of tools for accounting and analytical support for innovation and their impact on the industrial potential of the enterprise. The article is aimed at analyzing the accounting and analytical support of innovations and the development of tools for their evaluation in order to manage the industrial potential of the enterprise. The article is devoted to the methodical approach to the evaluation of the state and level of development of the innovation component of the industrial potential, which allows to detect the presence of deformation processes in the innovative development of certain types of industrial activities with an applied value. In the scientific research, the emphasis was

placed on the separation of the polycrystalline system of indicators for assessing the level of development of the innovation component of the industrial potential (scale indicators, level of innovation activity, its effectiveness and efficiency), which allow for qualitative and quantitative assessment of its state and level of development. The analysis of the innovative component of industrial potential is carried out on the example of types of processing activity. As a result, carriers of both reproductive and realized potential were identified for the implementation of innovative initiatives. To manage the development of innovative components of industrial potential, tools have been proposed for its accounting and analytical support. The use of accounting and analytical tools for managing the development of innovative components of industrial potential is effective by building an effective management system.

Keywords: innovation, accounting, evaluation, industrial potential, innovation indicators.

Вступ. Економічне зростання та високу конкурентоспроможність підприємствам здатні забезпечити інновації, на користь впровадження яких свідчать загальносвітові тенденції розвитку економіки. Одним із факторів, що гальмують розвиток промислового потенціалу є недостатнє інформаційне забезпечення інноваційної діяльності. Воно охоплює сукупність первинної та зведеної інформації, способи її подання та методи перетворень, а також правила організації баз даних. При цьому необхідно, щоб користувачі отримували своєчасну та об'єктивну інформацію з мінімальними витратами на її підготовку. Для цього необхідно раціонально організувати облікове відображення та оцінювання інновацій, що є запорукою для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Реалізуючи та інтерпретуючи результати оцінювання ефективності інновацій, необхідно орієнтуватись на довгострокові цілі, адже кошти витрачені на інновації є рентабельними тривалій перспективі. З огляду на обмеженість інформаційних та фінансових ресурсів виникає потреба у ефективному управлінні інноваційною компонентою промислового потенціалу підприємства.

Аналіз основних досягнень і літератури. Проблематика дослідження інноваційної складової промислового потенціалу та її оцінювання широко розкрита у працях [1-5]. Зокрема, Ю.С. Шипуліна для оцінювання стану інноваційного потенціалу пропонує застосовувати показники оцінки інтелектуальної складової (винахідницька активність, інженерно-технічне і наукове забезпечення, плинність кадрів високої кваліфікації, оновлення знань), оцінки інформаційної складової (повноти інформації, точності інформації, суперечливості інформації), оцінки інтерфейсної складової (ступінь надійності взаємодії з суб'єктами інноваційного процесу), оцінки науково-дослідної складової (частка витрат на НДДКР, частка витрат на використання науково-технічних досягнень в обсязі товарної продукції, співвідношення витрат на НДДКР і витрат на впровадження нової техніки) [2, с. 58-62]. Поглиблюючи дослідження попередників, А.Р. Дунська пропонує систему індикаторів оцінювання інноваційного потенціалу розвитку промислового підприємства за наступними складовими: інноваційний рівень виробництва, фінансові ресурси підприємства, кадрова та організаційна складова інноваційного потенціалу, науково-дослідна складова, маркетингова складова, інформаційно-комунікативна складова та рівень експортного потенціалу [3, с.50]. Певні напрацювання в цьому напрямі зроблено науковцями Інституту економіки та прогнозування НАН України, які пропонують застосування

інтегрального показника технологічної інноваційності, що відображає можливості галузі впливати на економіку через ресурсний потенціал інноваційної діяльності (наявність умов для інноваційного розвитку), технологічний потенціал (можливість технологічного оновлення виробництва) і ринковий потенціал (можливість промисловості щодо насичення ринку інноваційною продукцією) [4, с.379].

Проблематика облікового забезпечення витрат у інноваційній сфері промислових підприємств висвітлена в роботах [5-9]. Облікові системи для управління витратами у інноваційній сфері наведено у А.В. Єфремова [5, с. 106-108]. О.Бородкіним запропоновано складання кошторису який містить перелік усіх витрат, пов'язаних із підготовкою і освоєнням інноваційного виробу, що дозволить після переходу на серійний відпуск повністю покрити витрати на його підготовку й освоєння [6, с. 34]. Подібно Л. Гнилицька у [7, с. 48] пропонує розподіляти витрати на інновації через застосування кошторисних ставок. О. Кантаєвою у [8] та Бортник Н.А. у [9] розвинуто напрацьовані попередниками способи бухгалтерського обліку, аналізу та контролю інноваційної діяльності підприємства.

Вивчення та аналіз опублікованих праць дозволяють стверджувати, що питання обліково-аналітичного забезпечення інновацій з метою управління промисловим потенціалом підприємства потребують подальшого удосконалення.

Мета дослідження. Відповідно до поставленої проблеми, у статті слід виокремити полікритеріальну систему показників, призначених для оцінювання рівня розвитку інноваційної компоненти промислового потенціалу, здійснити її аналізування та рекомендувати інструментарій управління.

Вклад основного матеріалу дослідження. Оцінювання промислового потенціалу, як у регіональному масштабі, так і мікрорівні має вагомє практичне значення. Оскільки для держави, в умовах децентралізації влади регіональний розвиток має стати запорукою майбутнього економічного зростання та основою переходу на інноваційну економіку, яка має стати рушійною силою розвитку промислового потенціалу. Конкурентоспроможність діяльності промислових підприємств безпосередньо залежить від дотримання ними інноваційного розвитку, а забезпечення ефективності діяльності неможливе без наскрізного управління інноваційними процесами, в основі якого лежить їх аналізування.

Методика оцінювання інновацій повинна відповідати потребам обраної стратегії. На наш погляд, пошук вирішення важливих питань інноваційності бізнесу у споріднених сферах знань може забезпечити

суттєву варіативність рішень, зокрема, й в побудові стратегії та формуванні підходу до оцінювання інноваційної активності в промисловому секторі.

Для поетапної реалізації процесу формування інноваційної стратегії пропонується виділення наступних блоків:

1) аналіз інноваційного потенціалу та формування пріоритетних інноваційно-зорієнтованих цілей;

2) визначення показників інноваційного характеру (на основі дослідженої в попередньому блоці інформаційної бази даних об'єкта аналізу);

3) впровадження стратегії (використовуючи результати оцінювання) для повноцінного виконання поставлених завдань.

З огляду на світові тенденції та стратегічну орієнтацію держави, рушійною силою ефективного

Таблиця 1 – Динаміка показників розвитку інноваційної складової промислового потенціалу

Роки	Кількість промислових підприємств, що впроваджували інновації, од.	Освоєння виробництва нових видів продукції, од.	Впровадження нових технологічних процесів, од.	Обсяг реалізованої інноваційної продукції, млн.грн
2000	1491	15323	1403	12148,3
2001	1503	19484	1421	10365,4
2002	1506	22847	1142	12605,7
2003	1120	7416	1482	12882,1
2004	958	3978	1727	18784,0
2005	810	3152	1808	24995,4
2006	999	2408	1145	30892,7
2007	1186	2526	1419	40188,0
2008	1160	2446	1647	45830,2
2009	1180	2685	1893	31432,3
2010	1217	2408	2043	33697,6
2011	1327	3238	2510	42386,7
2012	1371	3403	2188	36157,7
2013	1312	3138	1576	35891,6
2014	1208	3661	1743	25669,0
2015	723	3136	1217	23050,1

Примітка: складено за даними джерела [10]

Серед видів промислової діяльності найбільш інноваційно активними є підприємства переробної промисловості (19,5%), яка відіграє роль катализатора розвитку інноваційної діяльності. Високою питомою вагою інноваційно активних підприємств характеризуються такі види переробної діяльності як виробництво основних фармацевтичних продуктів та фармацевтичних препаратів (47,5%); виробництво комп'ютерів, електричної та оптичної продукції (37,5%); виробництво автотранспортних засобів, причепів та напівпричепів і інших транспортних засобів (37,0%); виробництво хімічних речовин і хімічної продукції (27,0%).

Зазначені показники свідчать, що держава не приділяє належної уваги розвитку інноваційної складової промислового потенціалу, що гальмує економічний розвиток країни та знижує її конкурентоспроможність в світі.

Формування значного масиву показників інноваційної компоненти промислового потенціалу зумовлює необхідність їх систематизації в напрямі пошуку індикаторів, які дозволять найбільш повно охарактеризувати об'єкт дослідження з метою виявлення проблемних місць на сучасному етапі розвитку.

розвитку промислового потенціалу є інноваційна складова. Динаміка показників розвитку інноваційної складової України за останні п'ятнадцять років наведено у табл. 1.

Кількість промислових підприємств, що впроваджували інновації протягом досліджуваного періоду зменшилася на 51,5%, а освоєння виробництва нових видів продукції – у 4,9 рази, впровадження нових технологічних процесів – на 13,3%. В результаті показник питомої ваги підприємств, що впроваджували інновації у 2015 році становив 15,2% та був надзвичайно низьким у порівнянні з розвиненими країнами світу, зокрема в країнах ЄС він коливається в межах від 26% до 71%.

Для оцінювання рівня розвитку промислового потенціалу пропонуємо вхідні індикатори поділити на дві групи:

1) загальні, які відображають масштаб його розвитку;

2) часткові, що дозволяють виявити специфічні властиві певній компоненті особливості.

Індикатори масштабу характеризують величину залучення ресурсів для формування відтворювального потенціалу, тому, як правило, представлені абсолютними показниками (кількість інноваційно активних промислових підприємств, кількість освоєних виробництв нових видів продукції та впроваджених нових технологічних процесів, обсяг реалізованої інноваційної продукції).

Часткові індикатори дозволяють оцінити придатність ресурсів до відтворення. Так, у інноваційній компоненті таким індикатором є продуктова та процесова інноваційності, що відображають сфери застосування інновацій, здатність їх до реалізації та поширення.

На основі вихідних даних Головного управління статистики України сформована система показників оцінювання інноваційної компоненти промислового

потенціалу в розрізі вхідних та вихідних індикаторів за окремими їх видами (табл. 2).

До обґрунтування вибору показників ми підходили за такими принципами: показники є формалізованим виявленням вхідних і вихідних індикаторів; кожна складова потенціалу має своє функціональне призначення та характеризується

набором показників, які можуть бути розраховані на основі достовірної статистичної інформації; кожна група показників представлена в розрізі основних видів промислової діяльності; усі показники вибрано з огляду на об'єкт дослідження з метою врахування його специфіки.

Таблиця 2 – Полікритеріальна система показників оцінювання рівня розвитку інноваційної компоненти промислового потенціалу

Групи індикаторів	Види індикаторів	Показники
Вхідні індикатори	Масштаб	1. Частка підприємств, що займалися інноваційною діяльністю, у % до загальної кількості промислових підприємств. 2. Частка підприємств, що реалізовували інноваційну продукцію, у % до загальної кількості промислових підприємств. 3. Частка підприємств, що реалізовували продукцію, що була новою для ринку, у % до загальної кількості промислових підприємств. 4. Частка підприємств, що реалізовували інноваційну продукцію за межі України, у % до загальної кількості промислових підприємств.
	Інноваційна активність	5. Частка промислових підприємств, що впроваджували інноваційні види продукції, у % до загальної кількості підприємств, що впроваджували інновації. 6. Частка промислових підприємств, що впроваджували нові для ринку види продукції, у % до загальної кількості підприємств, що впроваджували інновації. 8. Частка промислових підприємств, що впроваджували інноваційні процеси, у % до загальної кількості підприємств, що впроваджували інновації.
Вихідні індикатори	Результативність і ефективність	9. Частка реалізованої інноваційної продукції, % до загального обсягу реалізованої промислової продукції 10. Коефіцієнт ефективності інновацій

Джерело: власна розробка

Представлений перелік показників дає якісно-кількісну оцінку стану та рівню розвитку інноваційної компоненти промислового потенціалу. При цьому наявність абсолютних та відносних показників із різними одиницями вимірювання зумовлює необхідність їх стандартизації.

Оскільки позитивна динаміка зазначених показників, свідчить про розвиток інноваційної діяльності, то за еталон слід брати максимальне значення показника для певного виду промислової діяльності, а їх стандартизація здійснюється за формулою (1) [11, с.147].

$$X_{ij}^I = \frac{X_{ij}}{X_{m+1j}} ; \quad (1)$$

де $i = 1, 2, \dots, m; j = 1, 2, \dots, n$;

X_{m+1j} – j -й показник еталонного виду промислової діяльності.

В свою чергу відхилення від еталону характеризує рівень розвитку інноваційної складової промислового потенціалу у певному виді промислової діяльності (формула 2).

$$Y_{ij} = 1 - X_{ij}^I . \quad (2)$$

Відхилення від еталону вказує на стан розвитку певної складової промислового потенціалу у зазначеному виді промислової діяльності. Чим ближче значення інтегрованого показника до 0, тим вищий рівень розвитку інноваційної компоненти промислового потенціалу.

На основі виділення вхідних та вихідних індикаторів можна сформувати два інтегральні індекси для визначення величини відтворювального та реалізованого промислового потенціалу.

Кожен із інтегральних індексів рівня розвитку інноваційної компоненти промислового потенціалу має складну ієрархічну структуру, оскільки на початковому етапі формується видова різноманітність первинних показників. Другий рівень потребує їх узагальнення на рівні окремих видів індикаторів.

Для визначення інтегральних індексів використаємо формулу (3):

$$I_j = \sqrt[n]{\prod_{i=1}^n I_{ij}} , \quad (3)$$

де n – кількість показників, які будуть використані для оцінювання відповідних інноваційних індикаторів, I_{ij} – індекс відповідного виду індикатора.

За аналогічною формулою проводиться зведення індикаторів в межах інноваційної компоненти промислового потенціалу для визначення інтегральних рівнів розвитку відтворювального та реалізованого потенціалів.

Результати комплексного економічного оцінювання рівня інноваційної компоненти промислового потенціалу переробної промисловості як пріоритетного виду промислової діяльності в умовах становлення інноваційної моделі економіки представлено в табл. 3.

Таблиця 3 – Інтегральні показники розвитку відтворювального потенціалу інноваційної складової переробної промисловості

Види переробної діяльності, періоди	Інтегральний показник								
	Масштаб			Інноваційна активність			Рівень розвитку відтворювального потенціалу		
	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.
Харчові продукти, напої і тютюнові вироби	0,709	0,703	0,697	0,374	0,485	0,386	0,515	0,584	0,519
Текстиль, одяг, шкіра, вироби зі шкіри та інших матеріалів	0,845	0,827	0,852	0,034	0,035	0,398	0,170	0,170	0,582
Вироби з деревини, паперу та поліграфічна діяльність	0,798	0,802	0,804	0,187	0,534	0,033	0,386	0,654	0,163
Кокс та продукти нафтоперероблення	0,644	0,512	0,573	0,369	0,027	0,306	0,487	0,118	0,418
Хімічні речовини і хімічна продукція	0,461	0,495	0,537	0,354	0,432	0,354	0,404	0,462	0,436
Фармацевтичні продукти і препарати	0,004	0,004	0,161	0,293	0,032	0,298	0,036	0,011	0,219
Гумові і пластмасові вироби, інша неметалева мінеральна продукція	0,785	0,790	0,819	0,283	0,499	0,337	0,471	0,628	0,525
Металургія готові металеві вироби, крім машин і устаткування	0,711	0,668	0,678	0,234	0,447	0,178	0,408	0,546	0,348
Комп'ютери, електронна та оптична продукції	0,030	0,021	0,034	0,001	0,367	0,008	0,006	0,088	0,017
Електричне устаткування	0,364	0,176	0,453	0,149	0,352	0,165	0,233	0,249	0,273
Машини і устаткування, не віднесені до інших угруповань	0,470	0,352	0,368	0,256	0,362	0,186	0,347	0,357	0,261
Автотранспортні засобів, причепи і напівпричепи та інші транспортні засоби	0,025	0,041	0,212	0,166	0,246	0,021	0,065	0,100	0,067
Меблі, інша продукція; ремонт і монтаж машин і устаткування	0,773	0,746	0,763	0,249	0,420	0,282	0,439	0,560	0,464

Примітка: складено за даними джерела [10]

В результаті аналізування динаміки рівня розвитку відтворювального потенціалу інноваційної компоненти в розрізі окремих видів переробної промисловості встановлено, що позитивною зміною характеризуються лише текстильне виробництво, де відповідний інтегральний показник зменшився на 0,412 та виробництво фармацевтичних продуктів і препаратів - на 0,183. Інші види переробної діяльності

поступово втрачають здатність до відтворення через низьку економічну привабливість.

Результати оцінювання розвитку реалізованого потенціалу інноваційної компоненти представлено в табл. 4.

Найбільш негативна ситуація щодо зміни рівня розвитку реалізованого потенціалу спостерігається у виробництві хімічних речовин і хімічної продукції, а також автотранспортних засобів, причепів і

напівпричепів, де значення відповідних інтегральних показників збільшилися відповідно на 0,818 та 0,467. Найбільш позитивні зміни спостерігаються у

виробництві коксу та продуктів нафтоперероблення; автотранспортних засобів, де інтегральні показники відповідно зменшилися на 0,537 та 0,4433.

Таблиця 4 – Інтегральні показники розвитку реалізованого потенціалу інноваційної складової потенціалу переробної промисловості

Види переробної діяльності, періоди	Частка реалізованої інноваційної продукції, % до загального обсягу реалізованої промислової продукції			Ефективність інновацій			Інтегральний показник рівня розвитку реалізованого потенціалу		
	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.
Харчові продукти, напої і тютюнові вироби	0,764	0,450	0,831	0,968	0,981	0,782	0,860	0,664	0,806
Текстиль, одяг, шкіра, вироби зі шкіри та інших матеріалів	0,865	0,481	0,896	0,987	0,980	0,810	0,924	0,687	0,852
Вироби з деревини, паперу та поліграфічна діяльність	0,770	0,675	0,805	0,972	0,987	0,680	0,865	0,816	0,740
Кокс та продукти нафтоперероблення	0,608	0,144	0,948	0,000	0,000	0,313	0,008	0,004	0,545
Хімічні речовини і хімічна продукція	0,709	0,700	0,571	0,962	0,940	0,000	0,826	0,811	0,008
Фармацевтичні продукти і препарати	0,453	0,619	0,610	0,979	0,993	0,973	0,666	0,784	0,771
Гумові і пластмасові вироби, інша неметалева мінеральна продукція	0,824	0,656	0,896	0,824	0,656	0,896	0,901	0,792	0,793
Металургія готові металеві вироби, крім машин і устаткування	0,784	0,613	0,727	0,955	0,961	0,946	0,865	0,767	0,829
Комп'ютери, електронна та оптична продукції	0,223	0,369	0,169	0,967	0,963	0,830	0,464	0,596	0,374
Електричне устаткування	0,358	0,719	0,208	0,943	0,972	0,490	0,581	0,836	0,319
Машини і устаткування, не віднесені до інших угруповань	0,230	0,306	0,000	0,980	0,982	0,707	0,475	0,548	0,008
Автотранспортні засобів, причепи і напівпричепи та інші транспортні засоби	0,000	0,000	0,299	0,971	0,982	0,687	0,010	0,010	0,453
Меблі, інша продукція; ремонт і монтаж машин і устаткування	0,865	0,619	0,779	0,986	0,989	0,673	0,924	0,782	0,724

Примітка: складено за даними джерела [10]

Першочерговим завданням для реалізації запропонованої методики є формування масиву необхідних вихідних даних для підрахунку первинних показників. Зазначимо, що проведення

оцінювання є утруднене значною інформаційною обмеженістю та не можливістю одержання відповідних статистичних даних. Адже загальнодоступної інформації щодо впливу

інновацій на розвиток промислового потенціалу підприємств немає.

Головною проблемою для побудови відповідних динамічних рядів є неспівставність показників, які обраховуються за різними методиками розрахунку. Обліково-аналітичне забезпечення інноваційної діяльності не відповідає сучасним потребам управління і аналізу. Проблема також полягає у тому, що інформація стосовно інновацій у бухгалтерському обліку не відображається та не представлена у фінансовій звітності. В результаті зацікавлені сторони не мають ідентичної інформації стосовно впливу інновацій на розвиток промислового потенціалу підприємства.

Відсутність окремих методичних рекомендацій з обліку витрат на інновації призвела до їх розпорощення на різних рахунках, що ускладнює визначення собівартості кожного етапу робіт і формування загальної суми цих витрат [8, с. 27].

Якісне інформаційне забезпечення управління інноваційною компонентою неможливе без налагодження обліку витрат, понесених у цій сфері. Пропонується ввести в план рахунків підприємств відокремлений синтетичний рахунок, на якому накопичувати всі витрати пов'язані з інноваційними процесами підприємства.

Єдиним джерелом інформації про інновації є статистична звітність, яка часто формується за різними підходами і потребує опрацювання значних баз даних. З метою удосконалення документування обліку витрат на інновації та, як наслідок, спрощення складання статистичної звітності необхідно є розробка уніфікованої управлінської звітності, яка уможливить збір найбільш повної інформації щодо витрат на інновації для проведення аналізу та управління у цій сфері.

Висновки. Впровадження інновацій можна розглядати як важливий чинник підвищення конкурентоспроможності промислового потенціалу. Розроблений методичний підхід до оцінювання стану та рівня розвитку інноваційної компоненти промислового потенціалу має вагомий практичний значення, оскільки дозволяє виявити наявність деформаційних процесів у інноваційному розвитку окремих видів промислової діяльності. Враховуючи одержані результати комплексного оцінювання виробництва основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів, автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів можна вважати носіями як відтворювального так і реалізованого потенціалу для впровадження інноваційних ініціатив. Результати оцінювання рівня розвитку інноваційної компоненти повинні стати основою для своєчасного реагування на виникнення загроз та формування стратегії інноваційності бізнесу в промисловому секторі економіки. Крім цього представлена аналітика сприятиме глибшому аналізу результатів інвестування в інноваційну сферу та дозволить

зорієнтуватися інвесторам, бізнесу та державі щодо розвитку промислового потенціалу з метою реалізації відповідних інноваційних програм, вибору інноваційних проєктів за видами промислової діяльності.

Рекомендовані в роботі шляхи до удосконалення обліково-аналітичного забезпечення можуть бути використані для подальшого розвитку теоретичних і практичних досліджень у сфері бухгалтерського обліку інноваційної діяльності з метою ефективного управління нею, а також обліковими службами підприємств з метою створення інформаційного поля для управління інноваціями.

Список літератури

1. Bogers, M. Leveraging external sources of innovation: A review of research on open innovation / M. Bogers, J. West // *Journal of Product Innovation Management*. – 2014. – № 4 (Vol. 31). – P. 814-831.
2. Шипуліна, Ю.С. Критерії та методика діагностики інноваційного потенціалу промислового підприємства / Ю.С. Шипуліна // *Механізм регулювання економіки*. – 2008. – №3(Т.1). – С. 58-63.
3. Дунська, А.Р. Індикатори оцінки інноваційного потенціалу розвитку промислового підприємства в умовах світового ринку / А.Р. Дунська // *Вісник НТУ "ХП"*. – 2013. – №44 (1017). – С. 48-58.
4. Промисловий потенціал України: проблеми та перспективи структурно-інноваційних трансформацій / відпов. ред. Ю.В. Кіндзерський. – К.: Ін-т економіки та прогнозування НАН України, 2007. – 408 с.
5. Єфремов, А.В. Учетные системы управления затратами на инновации / А. В. Ефремов // *Экономический вестник Ростовского государственного университета*. – 2006. – №4. – Ч. 2. – С. 105-109.
6. Бородкін, О.С. Про формування та облік собівартості продукції в ринкових умовах / О. С. Бородкін // *Бухгалтерський облік і аудит*. – 2002. – С. 32-41.
7. Гнилицька, Л. Удосконалення обліку витрат на освоєння і розробку нової продукції в приладобудуванні / Л. Гнилицька // *Бухгалтерський облік і аудит*. – 2000- №10. – С. 45-49.
8. Кантаєва, О.В. Напрями розвитку методики бухгалтерського обліку інноваційної діяльності підприємства / О.В. Кантаєва // *Бухгалтерський облік і аудит* №5, 2008. С. 18-28
9. Бортник, Н.А. Учет и анализ инновационной деятельности в системе контроллинга: уч. пособие / Бортник Н. А., Туктарова А. Е.; под ред. доктора эконом. наук, профессора Исаева Е. С. – Саратов : СГСЭУ, 2003. – 92 с.
10. Відкрита статистична база Державної служби статистики України. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
11. Мельник, М.І. Формування бізнес-середовища України в умовах інституційних трансформацій: монографія / М.І. Мельник // Львів: ІРД НАН України, 2012. – 568 с.

References (transliterated)

1. Bogers, M. (2014). Leveraging external sources of innovation: A review of research on open innovation. *Journal of Product Innovation Management*. № 4 (Vol. 31). – P. 814-831 [in English].
2. Shypulina, Yu.S. (2008). Kryteriyi ta metodyka diahnostryky innovatsiynoho potentsialu promysloвого pidpryyemstva [Criteria and methodology of diagnostics of innovative potential of industrial enterprise]. *Mekhanizm rehulyuvannya ekonomiky*. №3 (Vol. 1). – P. 58-63 [in Ukrainian].
3. Dunska, A.R. (2013). Indykatory otsynky innovatsiynoho potentsialu rozvytku promysloвого pidpryyemstva v umovakh svitovoho rynku [Indicators of estimation of the innovative potential of industrial enterprise development in the conditions of the world

market]. Visnyk NTU "KHPI". №44 (Vol. 1017). – P. 48-58 [in Ukrainian].

4. Kindzerskiy, Yu.V. (2007). Promyslovyi potentsial Ukrainy: problemy ta perspektyvy strukturno-innovatsiynyykh transformatsiy [Industrial potential of Ukraine: problems and perspectives of structural and innovation transformations]. Institute of Economics and Forecasting of the National Academy of Sciences of Ukraine. – 408 p. [in Ukrainian].

5. Efremov, A.V. (2006). Uchetnyye sistemy upravleniya zatratami na innovatsii [Accounting systems for managing innovation costs]. Ekonomicheskii vestnik Rostovskogo gosudarstvennogo universiteta. №4 (Vol. 2). – P. 105-109 [in Russian].

6. Borodkin, O.S. (2002). Pro formuvannya ta oblik sobivartosti produktsiyi v rynkovykh umovakh [On formation and accounting of cost of production in market conditions]. Accounting and Audit. №10. – P. 32-41 [in Ukrainian].

7. Hnylytska, L. (2000). Udoskonalennya obliku vytrat na osvoyennya i rozrobku novoyi produktsiyi v prykladobuduvanni [Improvement of accounting for development and development of

new products in instrument making]. Accounting and Audit. №10. – P. 45-49 [in Ukrainian].

8. Kantayeva, O.V. (2008). Napryamy rozvytku metodyky bukhhalterskoho obliku innovatsiynoyi diyal'nosti pidpryyemstva [Areas of development of the methodology of accounting of innovative activity of the enterprise]. Accounting and Audit. №5. – P. 18-28 [in Ukrainian].

9. Bortnik, N.A. (2003). Uchet i analiz innovatsionnoy deyatel'nosti v sisteme kontrollinga: uch. posobiye [Accounting and analysis of innovative activities in the controlling system]. SGSEU – 92 p. [in Russian].

10. Vidkryta statystychna baza Derzhavnoyi sluzhby statystyky Ukrainy [The statistical base of the State Statistics Service of Ukraine]. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian].

11. Melnyk, M.I. (2012). Formuvannya biznes-seredovyscha Ukrainy v umovakh instytutsiynyykh transformatsiy: monohrafiya [Formation of the business environment of Ukraine in the context of institutional transformations] Lviv: IRD NAN Ukrainy, – 568 p.

Надійшла (received) 14.05.2019

Відомості про авторів / Сведения об авторах / About the Authors

Станасюк Наталія Степанівна (Станасюк Наталия Степановна, Stanasiuk Nataliya Stepanivna) – доктор економічних наук, доцент, Національний університет «Львівська політехніка», професор кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва; м. Львів, Україна; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6885-9431>; e-mail: nataliia.s.stanasiuk@lpnu.ua

Грицай Ольга Іванівна (Грицай Ольга Ивановна, Grytsay Olga Ivanivna) – кандидат економічних наук, доцент, Національний університет «Львівська політехніка», доцент кафедри обліку та аналізу; м. Львів, Україна; ORCID <https://orcid.org/0000-0001-6305-9219>; e-mail: olga.i.grytsay@lpnu.ua

Шпак Юрій Несторович (Шпак Юрий Несторович, Shpak Yuriy Nestorovich) – кандидат економічних наук, Національний університет «Львівська політехніка», асистент кафедри зовнішньоекономічної та митної діяльності; м. Львів, Україна; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3895-4139>; e-mail: dida_05@ukr.net

Дорошкевич Катерина Олегівна (Дорошкевич Катерина Олеговна, Doroshkevych Kateryna Olehivna) – кандидат економічних наук, доцент, Національний університет «Львівська політехніка», доцент кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва; м. Львів, Україна; ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3966-224X>; e-mail: kateryna.o.doroshkevych@lpnu.ua